

ערבות-עירבון-סביבון

55 אביהם, אמרו אתה אמרת למכרו, אלו אמרת להשיבו היינו שומעים לך:

ד. מגילת רות פרק ד, יא-יב

60 ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים יתן יקנז את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתייהם את בית ישראל ועשה חיל באפרתה וקרא שם בבית לחם: ויהי ביתך בבית פרוץ אשר ילדה תמר ליהודה מן הזרע אשר יתן יקנז לך מן הנערה הזאת.

ה. מבנה קונצנטרי – בראשית פרק לח

א. לידת שלושת בני יהודה מבת שוע, נתינת שמם, ומיתת שניים: "ויהי בעת ההיא" (א-י)	1א. לידת שני בני יהודה מתמר ונתינת שמם: "ויהי בעת לדתה" (כו-ל)
ב. גזר דין של יהודה על תמר וביצועו: "שבי אלמנה בית אביך" (יא)	1ב. גזר דין של יהודה על תמר וביצועו: "הוציאוה ותשרף..." צדקה ממני" (כד-כו)
ג. תמר שומעת שחמיה הולך לתמנה: "וירבו הימים..." ויגד לתמר לאמר הנה חמך עלה" (יב-יג)	1ג. יהודה שומע שתמר זינתה: "ויהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר... וגם הנה הרה" (כד)
ד. תמר מתחפשת: מסירה בגדי אלמנותה, לובשת צעיף ויושבת בפתח עיניים (יד-טו)	1ד. תמר מסירה את התחפושת: מסירה את צעיפה, לובשת בגדי אלמנותה, וחירה לא מוצא אותה בפתח עיניים (יט-כג)
ה. יהודה מבקש לשכב עם תמר (טז, 1)	1ה. יהודה שוכב עם תמר והיא הרה (יח2)
ו. עירבון: חותמו, פתיליו ומטהו של יהודה עוברים לידי תמר (טז2-יח)	

ו. בראשית פרק לח פסוק כ - כב

וַיִּשְׁלַח יְהוּדָה אֶת גְּדֵי הָעִזִּים בְּיַד רָעָהוּ הַעֲדֹלָמִי לְקַחַת הָעֲרָבוֹן מִיַּד הָאִשָּׁה וְלֹא מִצָּאָהּ: וַיִּשְׁאַל אֶת אֲנָשֵׁי מְקוֹמָהּ לֵאמֹר אֵיזָה הַקְּדֹשָׁה הוּא בְּעִינֵינוּ עַל הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמְרוּ לֹא הִיְתָה בָּזָה קְדֹשָׁה: וַיָּשָׁב אֶל יְהוּדָה וַיֹּאמֶר לֹא מִצָּאָתִיךָ וְגַם אֲנָשֵׁי הַמְּקוֹם אָמְרוּ לֹא הִיְתָה בָּזָה קְדֹשָׁה:

א. בראשית רבה פרשת וישב פרשה פה' אות א

5 רבי שמואל בר נחמן פתח (ירמיה כט) כי אנכי ידעתי את המחשבות, שבטים היו עסוקין במכירתו של יוסף, ויוסף היה עסוק בשקו ובתעניתו, ראובן היה עסוק בשקו ובתעניתו, ויעקב היה עסוק בשקו ובתעניתו, ויהודה היה עסוק ליקח לו אשה, והקב"ה היה עוסק בורא אורו של מלך המשיח, ויהי בעת ההיא וירד יהודה, (ישעיה סו) בטרם תחיל ילדה, קודם שלא נולד משעבד הראשון נולד גואל האחרון.

ב. בראשית פרק לח

1 - (א) ויהי בעת ההוא ויגד יהודה מאת אחיו ויט עד איש עדלמי ושמו חירה: ויגד שם יהודה בת איש כנעני ושמו שוע ויקחה ויבא אליה: ויתגר ותלד בן ויקרא את שמו ער: ויתגר עוד ותלד בן ויקרא את שמו אונו: ויתסף עוד ותלד בן ויקרא את שמו שלה ויהי בכזיב בלדתה אותו: ויקח יהודה אשה לער בכורו ושמה תמר: ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יקנז וימתהו יקנז: ויאמר יהודה לאונו בל לא אלת אחיד ויבס אתה והקם זרע לאחיד: וידע אונו כי לא לו יהיה הזרע והיה אם בא אל אשת אחיו ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו: וזרע בעיני יקנז אשר עשה וימות גם אתו: ויאמר יהודה לתמר כלתו שבי אלמנה בית אביך עד יגדל שלה בני כי אמר פן ימות גם הוא כאחיו ותלד תמר ותשב בית אביה:

2 - (יב) וירבו הימים ותימת בת שוע אשת יהודה וינחם יהודה ויעל על גגזי צאנו הוא וחירה רעהו העדלמי תמנה: ויגד לתמר לאמר הנה חמך עלה תמנה לגז צאנו: ויתסר בגדי אלמנותה מעליה ותיכס בצעיף ותתעלף ותשב בפתח עינים אשר על דרך תמנה כי ראתה כי גדל שלה והוא לא נתנה לו לאשה: ויראה יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה: ויט אליה אל הדרך ויאמר הבה נא אבוא אליך כי לא ידע כי כלתו הוא ותאמר מה תתן לי כי תבוא אלי: ויאמר אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן ותאמר אם תתן ערבון עד שלחך: ויאמר מה הערבון אשר אתן לך ותאמר חתמך ופתילך ומטף אשר בגידך ויתן לה ויבא אליה ויתגר לו: ותיקם ותלד ותסר צעיפה מעליה ותלבש בגדי אלמנותה: וישלח יהודה את גדי העזים ביד רעהו העדלמי לקחת הערבון מיד האשה ולא מצאה: וישאל את אנשי מקומה לאמר איזה הקדשה הוא בעינים על הדרך ויאמרו לא היתה בזה קדשה: וישב אל יהודה ויאמר לא מצאתיך וגם אנשי המקום אמרו לא היתה בזה קדשה: ויאמר יהודה תקח לה פן נהיה לבזי הנה שלחתי הגדי הזה ואתה לא מצאתה: (כד) ויהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר זינתה תמר כלתך וגם הנה הרה לזנונים ויאמר יהודה הוציאוה ותשרף: הוא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה ותאמר הרה נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה: ויפר יהודה ויאמר צדקה ממני כי על פן לא נתתיה לשלה בני ולא יסף עוד לדעתה:

3 - (כז) ויהי בעת לדתה והנה תאומים בבטנה: ויהי בלדתה ויתן יד ותיקח המלדת ותיקשר על ידו שני לאמר זה יצא ראשונה: ויהי כמשיב ידו והנה יצא אחיו ותאמר מה פרוצת עליך פרוץ ויקרא שמו פרוץ: ואחר יצא אחיו אשר על ידו השני ויקרא שמו זרח:

ג. רש"י בראשית פרק לח פסוק א

ויהי בעת ההוא - למה נסמכה פרשה זו לכאן, והפסיק בפרשתו של יוסף, ללמד שהורידוהו אחיו מגדולתו כשראו בצרת

ז. רבי אברהם דב מאוורוטש - בת עין, פרשת וישב

סיבובים רבים עדי בואו אל המנוחה ואל הנחלה. רמז נוסף מצינו בו, כי הדריידעל מסתובב למטה אך ורק על ידי הסיבוב מלמעלה, כיוצא בו הנהגת העולם, שכל מה שמסתובב כאן למטה מסובב על ידי שוכן מעלה.

ויהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה תמר וגו' (לח כד - כו). הנה איתא בכתבי האר"י ז"ל ... שעיקר סוף גמר החתימה היא בחנוכה. אם כן נוכל לומר שזה מרומז בפסוקים אלו עד"ז, ויהי כמשלש חדשים, היינו מראש השנה עד חנוכה, שאז עיקר גמר חתימה:

על כן בא המקטרג על בני האדם לפני בורא עולמים ברוך הוא, שהוא מרומז בתיבת יהודה (ע' זח"א פט ע"ב¹). לומר זנתה תמר כלתך, היינו כנסת ישראל שדמתה לתמר (שמ"ר לו א), שהיא מכונה בשם כלה (פס"ר פ' לו), זנתה וסרה ממך, והלכה אחר זנונה, ולא די לה בזה שהלכה אחר תאות לבה הרע, אלא שגם היא הרה לזוננים, הרה היא בחינת דביקות, היינו שמעצמה היא דבוקה תמיד בתאותה בלי שום גורם לזה:

ויאמר יהודה, הוא הבורא ב"ה, הוציאוה ותשרף עבור זה, שבלא שום גרמא ומניעה היא הרה לזוננים רק מעצמה היא הרה ודבוקה לתאות לבה הרע. היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר, בהתנצלות של אמת, **ששקר ענה השטן בזה שמקטרג על בני האדם שהמה דבוקים בגודל תשוקה לתאות רעות, כי האמת הוא כך שרק לאיש אשר אלה לו אנכי הרה, פירוש, שאנחנו עמו דבוקים רק בבורא עולמים ב"ה שהוא מקור החסד, וגמטריא אל"ה ל"ו², ומה שאנחנו עושים לפעמים נגד רצון הבורא ב"ה הוא רק מחמת רוב טרדת הזמן וטרדת הפרנסה ושאר מאורעות של בני האדם, אבל באמת בפנימיות הלב דבוקים אנחנו בגודל חיבה ותשוקה רק לבורא עולמים ב"ה:**

ותאמר עוד לבורא עולמים ב"ה ראייה אמיתית לזה, הכר נא למי החתמת, מרמז על השמן של נרות חנוכה, שהיה חתם בחותמו של כהן גדול (שבת כא ע"ב), והפתילים מרמז על הפתילות של נר חנוכה, והמטה מרמז על הכלי של נר חנוכה, כידוע כי תיבת המט"ה עם הכולל גימטריא כל"י. פירוש, מהמצות נר חנוכה שאנו מקיימים כמצות רצונך הקדוש, היא ראייה מפורשת שאנחנו הולכים רק אחר רצונך, וחשוקים ודבוקים רק בך ולא ח"ו וכו', רק מה שאנחנו עושים לפעמים נגד רצונך הוא רק מחמת הנ"ל:

ויאמר יהודה, הוא הבורא ב"ה, צדקה ממני. כביכול אני חייב בזה... **היינו הבורא ב"ה מודה להם שהמה צודקים, כי אני רואה שהאמת הוא שהמה דבקים רק בי, ומה שהמה עושים לפרקים נגד רצוני ח"ו, הוא רק מחמת כי על כן לא נתניה לשלה בני, ר"ל תיבת של"ה מרמז על משיח צדקנו, כמאמר הכתוב (בראשית מט ז) עד כי יבוא שילה, היינו מחמת שזה זמן רב שלא נתתי ומסרתי אותם לרועה נאמן הוא משיח צדקנו שיבוא במהרה בימינו אמן כן יהי רצון:**

ח. הרב אלימלך בידרמן – באר האמונה, חנוכה

דבר זה אף נרמז במנהג ישראל קדושים לשחק ביומי דחנוכה ב'דריידעל', לרמז לך, שאין דבר נעשה כאן בעולם ללא שיכריזו עליו מלעילא – כמו שאי אפשר לאדם להחליט האם ה'דריידעל' יפול לצד אות ה' או ש' וכו', ואף אם יסובב את הדריידעל בכל כוחו, ובכל ה'נערועו' (עצבים), גם לא יועיל לו דבר, ורק דבר אחד 'ירוויח', שיצטרך הדריידעל להסתובב עוד סיבובים רבים, בכדי להגיע אל מקומו הנגזר עליו, כך הוא לדידך, אין ביד האדם לשנות אפילו כמלא נימא את מה שנגזר עליו, וכל הריבוי בהשתדלות רק יגרמו לו שישתובב עוד

¹ שם י-ה-ו-ה נמצא באותיות השם יהודה.

² "אלה לו" = 72 חסד.